

پیشگیری از جرم و جنایت (سرقت) از طریق طراحی محیطی در کلانشهر تهران

یدالله صادقی^{۱*}، محسن کلانتری^۲، ناهیده باقری تبار^۳

۱-دکتری تخصصی برنامه ریزی شهری و متخصص جغرافیای جرم (pardis.farandishan@gmail.com)

۲-هیات علمی دانشگاه زنجان و متخصص جغرافیای جرم (mohsenkalantari@yahoo.com)

۳-کارشناس ارشد برنامه ریزی شهری دانشگاه خوارزمی

چکیده

افزایش جرایم و بزهکاری، امنیت جامعه را کاهش داده و موجب ناپایداری توسعه می‌شود. میزان بزهکاری در شهرهای بزرگ و بویژه در کلانشهرهای دنیا، نسبت به سایر شهرها و نقاط روستایی بسیار بیشتر است. یکی از مهم‌ترین و شایع‌ترین انواع بزه، سرقت و البته سرقت به عنف است. در کشور ما مطابق آمارهای رسمی، بالاترین نرخ این بزه، در شهر تهران وجود دارد و به تبع آن، بیشترین سرمایه‌های مادی و غیرمادی و اقدامات کاهشی برای حل این مسأله اختصاص می‌یابد. اما نتایج، همیشه مطابق پیش‌بینی و خواسته مدیران شهری، مسئولان انتظامی و قضایی نیست. دستاوردهای پژوهشی از یک سو و تجارب عملی از جانب دیگر نشانگر آنست که اقدامات پلیسی و امنیتی کردن فضای جامعه به منظور کاهش بزهکاری، نه امری است ممکن و نه راهی است درست. همچنان که نقص راهکارهایی چون بهبود شرایط اقتصادی و فرهنگ‌سازی، در اینست که طولانی و دیربازده هستند. از این رو پژوهش حاضر در نظر دارد با هدف روشن ساختن نقش و جایگاه برنامه‌ریزی شهری در کاهش جرایم سرقت به عنف شهری، به این پرسش پاسخ دهد که "مهمترین کانون تمرکز این بزه در کدام محدوده از شهر است و ضعف در رعایت اصول برنامه‌ریزی شهری (شامل برنامه‌ریزی نادرست کاربری زمین و طراحی نامناسب شهری) چه نقشی در تسهیل در بروز جرایم دارد؟" پژوهش حاضر، با شیوه توصیفی-تحلیلی انجام شده است. از مدل‌های فضایی و آماری مورد استفاده در آن، شامل مرکز متوسط و تخمین تراکم کرنل می‌باشد. همچنین از ابزارهای کمک‌تحلیلی چون ArcGIS و Excel برای تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیات بهره‌گیری شده است. داده‌های مورد نیاز با روش اسنادی و میدانی و با ابزار فیش‌برداری، پرسشنامه و مشاهده، جمع‌آوری گردید. نتایج بررسی‌ها و تجزیه و تحلیل‌ها نشانگر آنست که مهمترین کانون تمرکز بزه سرقت به عنف شهر تهران، در مرکز اداری و تجاری شهر واقع شده است و لازم است کانون‌های اداری و تجاری از نظر استعداد جرم‌خیزی بیش از پیش مورد توجه قرار گیرند. همچنین ضعف شاخص‌های محیطی (میزان سلامت فضا، نورپردازی، طراحی معابر، اشراف و دید و ...) و ضعف از نظر راهبردهای درخواستی از رویکرد نظری سپتد (نظارت، قلمروگرایی و ...)، که در مجموع نشانگر رعایت ضعیف اصول برنامه‌ریزی شهری در محیط شهری است، به تسهیل شرایط وقوع بزهکاری یاری رسانده است. از این رو الگوی مناسب برای کاهش جرایم شهری، منطبق بر رعایت اصول برنامه‌ریزی صحیح شهری و تدقیق اصول سپتد در شهر است.

کلیدواژه: بزه سرقت؛ تهران، سپتد، برنامه‌ریزی شهری